

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XIII. De renibus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

Aristoteles, ad compensandum in sinistra parte iccoris pondus, quod ad sinistram ferè magis declinat. Vt in primo historiae libro cap. 18. & 4. lib. de animalium ortu cap. 4. tanquam prodigium narretur, visum aliquando fuisse viscerum horum permutatum situm, & lienem interdum duplicem. Hippocrates autem in 4. de morbis libro lienem scripsit potum in ventrem missum attrahere & per venas distribuere. Quod de immoderato potu; neque immediatè, sed mediante iccore intelligas. Alioqui tam cibum, quam potum consistat à ventre per intestina ad iecur mitti atque ab eo dispensari.

Nervi.

Ceterum præter arterias & venas nervi quod à sexto cerebri pari inseruntur lieni aut illius potius tunica à peritonæo accepta. Hæc ab omni membranis oritur, qua parte lienis recta innascuntur lineæ, quæ arterias & venas ad illud viscus ductas excipit. Venæ atrum adducit sanguinem; arteriæ pulsu attenuant & expurgant, nativumque calorem terro ac frigido inquinatum ac penè obrutum humore tuentur ac fouent.

Linea media.

Lineam eam si spectes, verè dixeris bipartitum esse lienem; si non in dextram & sinistram partem, vt in cap. 7. notato Aristoteles indicauit; propterea quod quasi iecur adulteratum esse videtur: certè in anteriorem & posteriorem, quæ linea illa separantur in ipsius medio cauo secundum longitudinem sese attolente.

Figura.

Ventri enim incumbens modicè cauis interiori parte & exteriori gibbosus euadit. In homine breuior est, sed crassior & latior, quam in cane, sue, & boue, in quibus longior & tenuior visitur. In illo ipso tamen longitudo crassitudinem ac latitudinem superat; parsq. superior inferiore latior aliquatò cernitur: vt linguæ nonnullam nec obscuram formam præferat; & pedis planta assimilauit Hippocrates in lib. de corporum reflectione. Rotundum quibusdam esse legimus apud Philosophum in 3. de partibus cap. 12. Superficies sanè tota læuis est, sed minus, quam iccoris, cordis, pulmonum & aliorum viscerum læuibus enim & minimis cauernulis aspersa vbique conspicitur.

Color.

Denique color non idem semper apparet: nec solum in vniuerso animalium genere, verum nec in speciebus singulis. Ferè autem in fortioribus calidioribus & liccioribus nigrior est; vt in homine leone, & cane: in humidioribus & frigidioribus, vt in sue, albicat magis. Qua in re non leue momentum habent anni tempus, regio, cibi, curæ, vigilia, studia, morbi, & id genus alia.

Quantitas.

Atque in hoc viscere magnitudo deterior est paruitate. Nam si corpus floreat, lien minuitur: si lien crescat, minuitur corpus. Quam ob causam fiscum Traianus Imperator lienem appellabat. Fisco namque ditescente populus exhauritur & contrà. Quod verò in cap. 7. ante memorato & 2. historiae lib. cap. 15. proditum est, animalibus quibusdam aut nullum aut perexiguam, & vix sensibilem esse lienem; minus mirum videbitur, si quædam meminimus bilis etiam carere vesicula. Ea fere feruentiorem habere ventrem, vt columbum, accipitrem, miluum, noctuam, dixit Aristoteles: neq. indigere liene ad coctionem cibi iuuandam. Excrementorum autem succum, aut in vapores per laxam carnem resoluerè, aut in pennas & squammas consumere. At neque

Animalitate experita.

A negandum, haud copiosum his melancholicum & terum succum in esse, cumque per meatum ad ventrem absque liene ductum transmitti. Sic enim de flauæ bilis purgatione in ijs, quæ vesicula carent, dicebatur, & in 4. de vsu partium lib. cap. 12. confirmat Galenus.

DE RENIBVS.

CAPVT XIII.

B Ertium instrumenti genus, quod ad alterius illius coctionis, quæ in iccore facta est, excrementa fecerenda præparauit natura, sunt renes, *respei dno rō vsu; i. vrinarij.* quod est mingere, & pluere aut *vsu; i. vrinarij.* humoris defluxu. Eos namq. hunc planè in corporibus nostris habere vsum, cauitas illa testatur, quæ in ipsorum medio conspicitur humori cuiuspiam excipiendo extracta, Hunc verò aquosum esse illum, quem velut sanguinis in iccore geniti ferè esse dicimus, & *vsu; i. vrinarij.* vrinam uel ac lotium appellamus; ostendit subiecta renibus vesica, vt humorem illum suscipiat ac meiendo reddat, meatuque illi, qui à renibus ad vesicam descendunt, *vsu; i. vrinarij.* & vrinarios propterea dixerunt, quod vrinam à renibus ad vesicam deducant. Verum priora duo excrementa ex iccore statim, dum sanguis gigneretur, secreta sunt à bilis vesicula lieneque: at hoc tertium à renibus trahitur ex vena Caua, quæ genitum iam suscepit sanguinem. Venæ, etenim illæ, quæ emulgentes nuncupantur, quod serosum hunc & aqueum humorem emungant ex sanguine ad venâ cauam pertinent. Quod idè factum est, quoniam aqueus ille humor vilis futurus erat & necessarius crasso adhuc sanguini per angustas iccoris venulas ad magnum Cauæ truncum introducendo: sicut antea non parùm chyli ex intestinis ad iecur promotionem iuuerat. Vbi verò ad amplam peruenit, cuius ramos per mearem facile potest, cum arteriarum præsertim tenuiorem calorem vbique proximum habeat, fecerèndum id fuit, quod inutile ac noxium deinceps futurum erat.

Itaque cum id multò magis, quam bilis aut melancholicus succus, abundet in sanguine, tum binos renes, vtinque alterum, apposuit natura, tum emulgentem duplicem, per amplam & latam vtinamque, ac binos demum vtineros. Non solum vt citior secretio fieret (quam etiam ob causam propè iecur & venam Cauam renes ambo positi sunt) atque vt operationi tantoperè ad vitam tuendam necessaria quam optimè prouideret: vt si quando alterum obturari contingeret aut quouis modo impediti nè proprium haberet vsum, adesset alter, qui functionem maximè necessariam exequeretur. Verum etiam plurimum omnino est hoc excrementi genus: quod si per vnicum renem purgari oportuisset, diuturnam prorsus ac tardam purgationem habuisset. Quatuor semel obseruauit Laurentius. Rarissimum est.

Inæqualis autem existit situs. Nam elatior paulò est dexter, iecurque contingit, depressior sinister, qui lieni vix quadam ex parte substernitur.

Eti

Et si propè vertebrae, immò septo ac tribus infim-
 is coltis, quò tutior esset locus, infideant ambo.
 Ea existat apud Aristotelem ratio in 3. lib. de partibus
 cap. 9. quia cum renes ad hunc trahendum
 humorem facti sint, principium cuiusvis motus
 est in parte dextra; eaque validior, quam sinistra,
 est. Altera fuit Galeni in 5. de usu partium cap. 6.
 Nam si aduersam, inquit, positionem haberent,
 alter tractu suo in contrarium alterius tractui mó-
 ram faceret: nunc autem vterque agit liberè, so-
 lusque attrahit; cum nihil sibi à regione habeat
 oppositum. Dexter autem superior est, quia vis-
 cus ipsum; quòd purgatur, in dextris locatum
 erat; & plurima vena Caua germinat in dextram
 partem officij deservit, sanguinem ex iecore in
 ipsam venam ducetia. Nec abs re crediderit quis-
 piam voluisse ita naturam iecoris pondus in dex-
 tra parte positum quoquo modo compensare, de-
 pressiori facto sinistro rene, qui maiore vi deorsum
 trahens gravitatem illi parti maiorem adderet. Ea
 etiam fortasse fuerit causa, vt si qua feri portio re-
 ne vnum præterflueret, incidere in alterum. Sed
 Ego id propter loci potissimum conditionem fa-
 ctu fuisse dixerim. Nam cum sinistra inferior vé-
 tris sedes liene occupata esset, Ilq. inferior descen-
 dat, quæ ex dextra parte iecur; elatior dextro reni,
 quam sinistro, relinquatur locus. Alioqui in ijs,
 quæ minorem lienem grandisque iecur habe-
 rent, non semel sinister ren elatior dextro visus
 est. Non raro etiam nec à paucis vnicus ren ob-
 seruatus: & in 4. de animalium ortu cap. 4. Ari-
 stoteles quoque prodidit. Sed ne minus tarda
 excrementi secretio fiat, miris magnitudine com-
 pensat numerum.

substantia. Porro siue vnus sit siue duplex, substantia con-
 stat densa, & perquam solida; nullis tamen in-
 texta fibris. Ad trahendum enim, retinendum, &
 expellendum, vasorum, quæ continet, fibris vitur:
 vt & iecoris pulmonumq. viscera. Inter glandes
 numeravit Hippocrates; inter viscera potius &
 parenchymata Galenus. Superficies exterior læ-
 vis est & prorsus lubrica.

Figura. Color splendens, sed ruber & quasi aduste sub-
 stantia. Forma oblonga, sed propendunt rotun-
 da, fascioli vulgò dicti ferè figura. Quippè exte-
 riori parte semicirculum ferè describit, interior in
 sinum quendam contrahitur: vbique crassior, an-
 terius tamen & posterius non nihil compressa.
Vasa. Interiori sinu excipiuntur vasa, emulgentes venæ à
 Caua, quæ cū alimentario sanguine & bilis aliqua
 parte serosum adducit humorè; ac sub illis arte-
 ria ab aorta magna. Sed ita, vt cum propè ad renè
 accesserint, in duos scindantur ramos, quorum
 alter superiori, alter inferiori sinui angulo infe-
 runtur sanguine per venas illas aducto atque ar-
 teriarum calore percocto nutriuntur renes: quòd-
 que serosum & inutile excrementum, superest, ad
 sinum in ipsis contentum excolatur persistulas,
 quarum extremis apparent carunculae velut extu-
 berantes papillæ eiusdem substantiæ fistulas sin-
 gulas obturantes. Septem, octo, & nouem interdum
 visuntur. Per has in amplum sinum ab vrete-
 re efformatum confluit serum, quod mox bile
 coloratum per vretrem meatum, qui ad vesicam
 velut subiectam lagenam aut cisternam indè def-
 cendit, mittitur totum: natura scilicet humorem
 noxium, quo grauaturn & verò etiam stimulaturn,
 expellente, ipsoque non inuito fluente.

Caruncula.

Ceterum quod Galenus contendit in 5. de usu
 partium cap. 5. non ex venis modò, sed ex arterijs
 item renes vrinam segregare; nullo modo pro-
 bandum est. Neque constat cum altero illo eius-
 dem medici pronuntiato, Serosum illum humo-
 rem ex iecoris gibbis trahi, vbi primum sanguis
 venam Cauam subijit. Iique qui arterijs continen-
 tur, purissimus est ac diu multumque in corde
 percoctus & elaboratus; ad quod, vt inquebat
 Aristoteles, eiusmodi nullus superfluous humor
 appropinquare potest. Quòd enim maiores,
 quam Galenus vellet, arteriæ illæ sint quæ ad re-
 nes pertingunt; causa est, quòd ad deteriorem il-
 lum coquendum sanguinem & humorem no-
 xium secernendum multo calore opus fuit.

Præter venas & arterias habet & à sexto cerebri
 pari tenuem neruum, ne sensu planè destituatur.
 Duæque totum hoc viscus ambiunt tunica. In-
 terior vna illius substantiæ connata, exanguis pla-
 nè, ab exteriori venæ, & arteriæ renem subeun-
 tium tunica dilatata existens. Altera exterior, qua
 dorso viscus alligatur, à peritoneo ducta, quæ in-
 feriolem septi partem succingit. Hæc pinguedine
 multa, qua totus ren fouetur & actio eius iua-
 tur, obductas habet, velut omētum, venas; in dex-
 tro quidem rene ex superiori emulgentis sede;
 in sinistro autem ex ipso Cauæ tronco, antequam
 sinistram emulgentem extendat ad renem: aut
 interdum secus, vt in lib. 3. adnotauit. Neque hæc
 nihil longior de renibus futurus est sermo. Sed
 reliqua persequenda; quæ ad aquei & serosi huius
 excrementi secretionem pertinent.

Vrina secreta

Tunica

DE VRINARIIS ME-
 nibus & Vesica.

CAPVT XIII.

Rego cum renes propè iecur habita-
 rent, vesica autem, quæ excrementum
 illud exceptura erat, in imo ventre,
 vnde sicca quoque egeruntur excre-
 menta, esse deberet: longis opus fuit meatibus,
 qui à renibus ad vesicam humorem illum deduce-
 rent. Constat enim hæc propè anum, apertissimo
 egerendis excrementis loco; intestino recto in-
 mixta: alioqui si sub illo fuisset posita, distendi vr-
 ina suscepta non potuisset. Hos *superiores*, seu
superiores & *inferiores* seu vretres vrinariosue meatus no-
 minari iam dixi. Substantia constant venali prof-
 fus simili; hoc est vnica tunica, sed paulo duriore,
 quod mordacem ac rodentem humorem conten-
 tenturi & maioribus interdum periculis obno-
 xii, futuri essent.

Vasa sinu

Vretres

Fit enim non raro, vt in interiore renum sinu,
 in quo percolatur vrina, crassus quispian & glu-
 tinosus succus, viscens, eius calore afficitur, aduratur,
 & in calculum cõrescat per angustum meatum
 cum incredibili mox dolore descensurum. Vnde
 imperita vrinæ secretionem, in maximum vitæ dis-
 crimen crebramque mortem incidimus. Sed &
 propterea calculosorum ferè crux stupore torpet;
 quod musculis cruri fleetendo dicatis incumbant
 calculosi renes, neruisque prematur, qui in cruris
 musculos omnes extenditur.

Calculi